

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Uppdaterad den 3 oktober 2007

[Klicka här för utskriftsvänlig pdf-fil](#)
[Läs mer om fotboll på idrottsforum.org](#)

Debatt:

Dags att kvalitetssäkra föreningars verksamhet?

Göran B. Karlsson

Fotbollsförälder

För några år sedan sjösattes Handslagsprojektet, en statlig miljard till den svenska idrottsrörelsen, bland annat för att göra den mer tillgänglig och särskilt då för tjejer och minoritetsgrupper och mer användbar i kampen mot droger. Det finns i Sverige, åtminstone, en bred konsensus om föreningsidrottens välsignelser, som onekligen är en naturlig konsekvens av det traditionella svenska rörelse- och organisationstänkandet. I forumets närhet finns viss forskning som i strid med rådande samsyn undersöker om ungdomar kanske ibland far illa ute i föreningsidrotten, till exempel genom mobbning eller sexuella trakasserier. Att sådant verkligen förekommer har bland annat uppmärksammats av friends.se. Men dessa ansatser förmår inte i grunden rubba den bastanta tilltron till de trygga idrottsföreningarna.

Men ibland så gör sig dissidenter hörda, med upplevelser som stör bilden. Redan 2004 publicerade idrottsforum.org [Lars B. Dahlins kritiska artikel](#) om elittänkandet inom ungdomsidrotten. I ett inlägg hävdar nu Göran B. Karlsson att det finns en fascistisk ledarfilosofi inom ungdomsfotbollen som i grund och botten är ett uttryck för samma elittänkande. Karlsson berättar om enväldiga tränare och ledare som håller vissa bakom ryggen och visar ut den som klagar i kylan; om många och långa träningspass för ungdomar i femtonårsåldern; om klubbledningar som håller diktatoriska tränare om ryggen.

Karlsson konstaterar det förvisso finns riktlinjer för hur ungdomsfotbollsverksamheten ska bedrivas från Svenska Fotbollförbundet, men menar samtidigt att det inte finns någon kontroll över i vilken utsträckning ledarna lever upp till dessa riktlinjer. Hans lösning på problemet är att införa ISO-certifiering av ungdomsklubbarna, och därmed att kvalitetssäkra verksamheten.

Påtvingad lojalitet, oättvisor, skitsnack om enskilda, lögn och manipulering... Det är inte lite en ungdomsspelare i en fotbollsförening kan tvingas utstå av sin(a) ledare. Efter att själv varit ungdomsledare i en fotbollsförening hoppade jag av när jag insåg att den fascistiska ledarfilosofin har ett starkt fäste inom ungdomsfotbollen. Värst av allt är att ingen gör

något åt missförhållandet.

Det började så bra för mer än tio år sedan. Mina tvillingkillar ville börja spela fotboll. I den första föreningen möttes de av kloka och ansvarstagande ledare som lotsade rätt och behandlade alla lika. Efter några år var det dags att gå vidare. En ny skola betydde nya skolkompisar och därmed också anslutning till en ny förening, granne med skolan. Redan de första veckorna märktes tydligt tränarens riktlinjer: hans egen son skulle spela centralt och övriga lagroller fördelades lite hipp som happ. Föräldrar som då och då undrade om inte deras ”Kalle” som omväxling kunde få pröva en annan position bemöttes med en fnysning. Något gehör från föreningen var heller inte att räkna med; tränaren var tillika föreningens ordförande...

Bestraffning

Tonårsgrabbar som spelar fotboll är, på gott och ont, oerhört lojala mot varandra och laget. Därför kunde tränaren favorisera och utnyttja, utan att beakta killarnas synpunkter – om de nu vågade framföra sådana. För i minnet fanns det tillfälle när en av killarna, då 13 år, förklarade att han inte tyckte det var kul att spela back. Nästa match satt han på bänken.

Kritiseras offentligt

Till laget kom en dag en kille från en annan världsdel. I förhållande till sin ålder var han mycket duktig och kunde snurra upp vem som helst. Att han struntar i tider, kommer när det passar, ”glömmer” sina benskydd – det är helt ok enligt tränaren eftersom killen anses viktig för lagets framgångar. Andra spelare, sådana som enligt tränaren lika gärna kunde spela innebandy (något man gör med ett ”metspö”) får reprimander inför alla andra om de kommer för sent till träningen, har glömt benskydden hemma, etc.

Unga finansierar äldre

De otillständiga förhållandena har nu pågått under flera år, och listan kan göras längre än en fotbollssäsong. Många av ungdomarna har slutat eller bytt förening, med sina föräldrars goda minne. Ett dussintal är kvar, motvilligt, men det är ju i laget de har sina kompiar och sådant väger tungt för en tonårskille. Det vet och utnyttjar naturligtvis ledaren. Från föreningens sida är ingen hjälp att räkna med. Att det finns av årsmötet antagna riktlinjer för ungdomsverksamheten är mest något för galleriet. Verksamheten handlar i stället om att få så många som möjligt att betala så hög medlemsavgift som möjligt och därtill räkna in betydande summor i form av aktivitetsstöd etc. Då har man medel som kan användas ”under bordet” till bl a seniorspelare vilket innebär att man avsiktligt låter barn och ungdomar bekosta föreningens seniorverksamhet.

Får ungdomarna något i gengäld? Varje cup de deltagit i under de senaste åren har kostat föräldrarna – förutom bensinpengar – 75 kronor i avgift per spelare. Deltagande i Gothia och andra större cuper har bekostats av spelarna (läs föräldrarna) själva och då talar jag om nivåer på upp till 3000 kronor. Ungdomarna har varit och är således en aldrig sinande mjölkko för föreningen.

Kvantitet före kvalitet

Att laget jag avser i detta nått fotbollsmässiga framgångar förklarar tränaren med att hans träningar, och hårda krav, burit frukt. Att många av killarna hade blivit duktiga också i en annan förening och med en annan tränare är en uppfattning som definitivt inte delas. Nej, det är kvantiteten, dvs antalet träningar, som bäddat för resultaten (säsongen 2006 uppgick antalet träningar till ca 130). Därför kan jag i skrivande stund på föreningens hemsida läsa att laget innevarande vecka tränar måndag och tisdag, spelar match onsdag, tränar torsdag, spelar match lördag... Dessutom går flera av killarna på gymnaieskolans fotbollslinje och har denna vecka två träningar i skolan. Till saken hör att de flesta ännu inte fyllt 16 år...

Ledaren viktigare än spelarna?

Min gissning är att den här mycket summariska beskrivningen av en förenings ungdomsverksamhet är mer generell än de flesta tror. Ledare som drivs av en ambition att få en fjäder i den egna hatten är vanligt förekommande. För dem är laget ett redskap på vägen till ryggdunk och beröm av andra ledare. Det är inte för killarnas skull matcher ska vinnas utan för ledarens.

Jag är dessvärre ganska övertygad om att de flesta föreningar inte tar ansvar för att ledarna arbetar utifrån de riktlinjer (interna eller SvFF:s) som finns för verksamheten. Det finns i många föreningar en osund ledarlojalitet som utgår från styrelsen och som syftar till att föreningens funktionärer ska kunna bedriva sin sällskapsverksamhet ostörda.

”ISO-certifiera” verksamheten

Någon hjälp från distrikt eller förbund är heller inte att räkna med eftersom varje förening exklusivt förfogar över den egna verksamheten. Det ställs med andra ord inga krav på SvFF:s medlemsföreningar när det gäller sättet att bedriva exempelvis ungdomsverksamhet. Jag menar att det är ett missförhållande som bör rättas till. SvFF och distriktsförbunden bör utöva en kvalitetssäkrande tillsyn över föreningarna så att barn- och ungdomsverksamheten blir skött på ett sådant sätt att det åtminstone lägst svarar mot de förväntningar man kan ställa. En ”ISO-certifiering” av föreningar med ungdomsverksamhet kunde vara ett steg mot bättre och mera jämlika villkor för alla unga som ägnar sig åt fotboll – eller vilken annan idrott det vara må.

Copyright © Göran B. Karlsson 2007